

300th Anniversary of the Birth of Ruđer Josip Bošković

An Exhibition at the Faculty of Geodesy, University of Zagreb

The central theme of this year's Festival of Science was light, in the broadest sense and meaning of the word. Another basic topic of the Festival was the commemoration of the birth of Ruđer Josip Bošković, 300 years ago. So a special exhibition, *300th Anniversary of the Birth of Ruđer Josip Bošković*, was organised as part of the Festival. It was mounted in the Gallery on the first floor of the Faculty of Geodesy of the University of Zagreb in April 2011.

The exhibition was conceived by Ivka Kljajić, Miljenko Lapaine and Martina Triplat Hotrvat, with their associates Mladen Kezele, Ana Kuveždić Divjak, Mario Miler, Dražen Odošajić and Dražen Tutić. It was mounted by Ivka Kljajić and students who had taken a course in *Geodetic Heritage* (Mario Krolo, Ivan Majić, Kristina Opatić, Ida Pavlić, Iva Valentić, Stipe Vranković and Ljerka Županović).

Two display boards were dedicated to some of his important earlier works – *De veterum argumentis pro telluris sphaericitate dissertatio ...*, 1739 and *Dissertatio de telluris figura ...* 1739

The original manuscripts are housed in the State Archive in Dubrovnik. Four display boards showed the titles and selections from works housed in the Kezele Collections. These are: *De inaequalitate gravitatis in diversis terrae locis*, 1751, *Theoria philosophiae naturalis*, 1763, *Theoria philosophiae naturalis / A Theory of Natural Philosophy*, 1922 and *Elementorum universae matheseos* in three volumes (Tomus I, 1757, Tomus II, 1754. i Tomus III, 1754).

Copies of Bošković's most important works in the field of the geosciences are kept in the Collection of Manuscripts and Old Books at the National and

A reduced version of the map of the Papal State, *Nuova carta geografica dello Stato Ecclesiastico*, produced in 1755 by Christopher Maire, based on measurements he took with Ruđer Josip Bošković, was also exhibited, with information taken from other maps and collected data. An example of this map is in the private collection of Prof. Dr. D. Novak, *Collectio Mappae Croatiae*.

On the display board entitled *Bošković in graphic representations, postage stamps and bank notes*, three graphic representations from the Croatian State Archive in Zagreb were shown. The Orlovac Collection (Skärholmen, Sweden) has examples of all twelve banknotes (Croatian dinar notes) bearing the portrait of Ruđer Bošković. They loaned their copies for the exhibition. The same display board showed four postage stamps, two issued in the era of the Independent State of Croatia (NDH), and two from the period of former Yugoslavia. In September 2011, the Croatian Post Office issued a special commemorative stamp bearing his portrait, with an envelope, as part of the celebrations to mark the 300th anniversary of Bošković's birth. This was a joint issue with the Vatican Postal Service. The stamp and envelope were also added and exhibited on this display board.

Miljenko Lapaine produced an illustrated catalogue to accompany the exhibition. The exhibition catalogue is available on http://www.geof.unizg.hr/uploads/obavijesti/4161_Katalog.pdf. It includes Bošković's biography and a list of the exhibits, with several illustrations. The cover bears part of a painting by Vlaho Bukovac, *Development of Croatian Culture*, from the Croatian State Archive in Zagreb, and the back cover shows a photograph of a sculpture of Bošković by Ivan Meštrović, which stands in the courtyard of the Ruđer Bošković Institute in Zagreb.

On 16 April 2011, three teachers and 61 pupils from Dubovac Primary School in Karlovac visited the Faculty of Geodesy. They went round the exhibition entitled *300th Anniversary of the Birth of Ruđer Josip Bošković*, and listened to a lecture, *Bošković and the Shape of the Earth*, given by Prof. Dr. Miljenko Lapaine. After the lecture, the pupils were offered refreshments and given copies of the catalogue to take away as souvenirs.

Ivka Kljajić

Pupils from Dubovac Primary School visiting the Faculty of Geodesy and the Bošković exhibition

Učenici iz Osnovne škole Dubovac u posjetu Geodetskom fakultetu i izložbi o R. Boškoviću

Some of the collected works of Ruđer Bošković, kept in various institutional and private collections, were chosen for the exhibition. The 17 display boards showed the life and work of Ruđer Bošković, with a special emphasis on his contribution to the geosciences. The first display board contained the exhibition title, while the second outlined Bošković's biography. A select list of his works in the field of the geosciences appeared on the third display board.

University Library in Zagreb. These comprise the famous *De litteraria expeditione ...*, written in Latin in 1755, and translated into French as *Voyage astronomique et géographique ...*, in 1770. Six display boards carried the titles and contents of the first pages of the third and fifth books of both works, along with drawings of Bošković's geodetic instruments and a copy of the map of the Church State (*Carte de l'État de l'Église ...*) from a work published in 1770.

300. obljetnica rođenja Ruđera Josipa Boškovića

Izložba, Geodetski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Središnja tema ovogodišnjeg Festivala znanosti bila je svjetlost u najširem smislu i značenju te riječi. Druga osnovna tema Festivala bila je obilježavanje 300 godina rođenja Ruđera Boškovića. Tako je između ostaloga u okviru Festivala priređena prigodna izložba *300. obljetnica rođenja Ruđera Josipa Boškovića*. Izložba je postavljena u Galeriji na 1. katu Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u travnju 2011. godine.

Autori izložbe bili su Ivka Kljajić, Miljenko Lapaine i Martina Triplat Hotrvat, a suradnici Mladen Kezele, Ana Kuveždić Divjak, Mario Miler, Dražen Odošić i Dražen Tutić. Izložbu je postavila Ivka Kljajić sa studentima koji su pohađali predmet *Geodetska baština* (Mario Krol, Ivan Majić, Kristina Opatić, Ida Pavlič, Iva Valentić, Stipe Vranković, Ljerka Županović).

Za izložbu je odabran dio prikupljenih djela Ruđera Boškovića što se čuvaju u raznim ustanovama i privatnim zbirka-ma. Tako je na 17 panoa prikazan život i rad Ruđera Josipa Boškovića, s posebnim naglaskom na njegov doprinos geoznanostima. Prvi pano bio je naslovni, a drugi je posvećen Boškovićevu životopisu. Popis Boškovićevih djela iz područja geoznanosti (izbor) dan je na trećem panou.

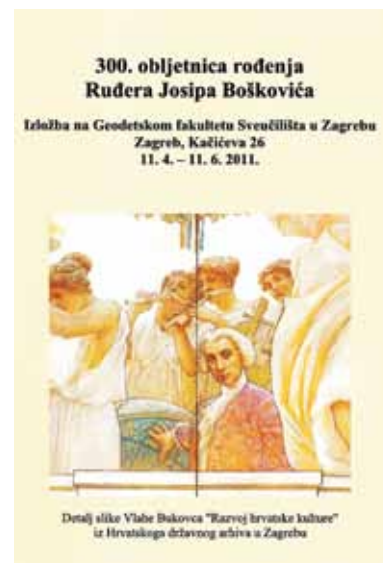
Od ranijih Boškovićevih radova na dva panoa prikazana su djela *De veterum argumentis pro telluris sphaericitate dissertatio* ..., 1739. i *Dissertatio de telluris figura* ..., 1739. Izvornici tih djela čuvaju se u Državnom arhivu Dubrovnik. Četiri panoa sadržavala su naslovnice djela s nekoliko izabranih stranica iz

djela čiji se izvornici čuvaju u Zbirci Kezele. To su sljedeća djela: *De inaequalitate gravitatis in diversis terrae locis*, 1751., *Theoria philosophiae naturalis*, 1763., *Theoria philosophiae naturalis / A Theory of Natural Philosophy*, 1922. i djelo *Elementorum universae matheseos* u tri knjige (Tomus I, 1757, Tomus II, 1754. i Tomus III, 1754).

Zbirka rukopisa i starih knjiga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu čuva primjerke Boškovićevih najvažnijih djela za područje geoznanosti, a to je čuvena rasprava *De litteraria expeditione* ..., napisana na latinskom jeziku 1755., a prevedena na francuski jezik pod nazivom *Voyage astronomique et géographique* ..., 1770. Na šest panoa izložene su naslovnice i sadržaji te prva stranica 3. i 5. knjige obaju djela te crteži Boškovićevih geodetskih instrumenata i kopija karte Crkvene države *Carte de l'État de l'Église* iz djela objavljenog 1770.

Bila je izložena i umanjena kopija karte Papinske Države *Nuova carta geografica dello Stato Ecclesiastico* što ju je 1755. izradio Christopher Maire na temelju mjerenja provedenih s Ruđerom Josipom Boškovićem, podataka preuzetih s drugih karata i prikupljenih podataka. Primjerak karte je iz privatne zbirke *Collectio Mappae Croatiae* Prof. Dr. D. Novak.

Na panou *Bošković na grafikama, poštanskim markama i novčanicama* nalaze se tri grafike iz Hrvatskoga državnog arhiva u Zagrebu. Zbirka Orlovac iz Skärholmen (Švedska) posjeduje svih dvanaest novčanica (hrvatski

dinar) s likom R. Boškovića. Za ovu je izložbu ustupila njihove kopije. Na istom panou su i četiri poštanske marke, dvije izdane u doba Nezavisne Države Hrvatske, i dvije iz doba bivše Jugoslavije. U rujnu 2011. godine, Hrvatska pošta je u sklopu obilježavanja 300. godišnjice rođenja Ruđera Boškovića izdala prigodnu poštansku marku s njegovim likom i omoćnicu kao zajedničko izdanje s Vatikanskom poštanskom upravom. Ta poštanska marka i omoćnica naknadno su izložene na panou.

Uz izložbu je Miljenko Lapaine priredio ilustrirani katalog. Katalog izložbe dostupan je na http://www.geof.unizg.hr/uploads/obavijesti/4161_Katalog.pdf. U katalogu se nalaze Boškovićev životopis i popis izložak uz nekoliko ilustracija. Na naslovnici kataloga je isječak slike Vlaho Bukovca *Razvoj hrvatske kulture* iz Hrvatskoga državnog arhiva u Zagrebu, a na poleđini fotografija kipa Ruđera Boškovića, djelo kipara Ivana Meštrovića postavljenog u dvorištu Instituta Ruđer Bošković u Zagrebu.

Dana 16. travnja 2011., tri nastavnice i 61 učenik iz Osnovne škole Dubovac iz Karlovca posjetili su Geodetski fakultet. Tom su prigodom razgledali izložbu *300. obljetnica rođenja Ruđera Josipa Boškovića* i poslušali predavanje *Bošković i Zemljin oblik* koje je održao prof. dr. sc. Miljenko Lapaine. Nakon predavanja za učenike je priređeno malo osvježenje, a sa sobom su za uspomenu mogli ponijeti katalog izložbe.

